

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของอุทยานการเรียนรู้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนไทย” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษากลวิธีการสื่อสารกับเยาวชนของอุทยานการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการศึกษา
3. เพื่อศึกษาถึงการใช้อย่างไร ประโยชน์และความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่ออุทยานการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ซึ่งผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร โดยศึกษาจากเอกสารประกอบการดำเนินการ รวมถึงข้อมูลจากข่าวและบทความจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน รวม 11 คน

ส่วนที่ 2 เป็นผลการวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Study) เพื่อศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่ออุทยานการเรียนรู้ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในอุทยานการเรียนรู้ จำนวน 400 คน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามปัญหานำการวิจัยดังต่อไปนี้

ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 1 : กลวิธีการสื่อสารรวมถึงปัจจัยที่สนับสนุนการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้เป็นอย่างไร

จากการศึกษาจากเอกสารประกอบการดำเนินงาน รวมถึงข้อมูลจากข่าวและบทความจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน 11 ท่าน พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทของอุทยานการเรียนรู้

อุทยานการเรียนรู้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบของ " ห้องสมุดมีชีวิต " และแหล่งการเรียนรู้ทางเลือกในรูปแบบใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งอนาคตที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยที่เด็กและเยาวชนจะสามารถสัมผัสและเปิดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ของตนเองได้อย่างเต็มที่ อุทยานการเรียนรู้จึงเป็นทางเลือกใหม่ในการเรียนรู้นอกตำรา โดยผ่านหนังสือ สื่อมัลติมีเดีย และกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบที่ทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่ายกระจายความรู้ ในลักษณะศูนย์รวมสื่อและข้อมูลที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการ ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สาธารณะ ให้เยาวชนสามารถเรียนรู้ ทดลองทำและใช้ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำสู่การค้นพบความถนัดและคุณค่าของตนเอง และจะเป็นกลไกหลักสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ พัฒนาความคิด บูรณาการภูมิปัญญา โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมการรักการอ่าน การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคลตลอดชีวิต อันจะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ พัฒนาประเทศและสังคมให้ยั่งยืน มุ่งเพิ่มคุณค่า (Value-added) และเสริมความแข็งแกร่ง (Strengthening) ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่แล้วแต่ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน

โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการแสวงหาความรู้ด้วยทักษะหลากหลายทางในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิต

รวมทั้งสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนมีโอกาสพัฒนา แลกเปลี่ยน และแสดงผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เยาวชนอายุระหว่าง 13-25 ปี กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ เด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และกลุ่มประชาชนที่สนใจ

การจัดตั้งห้องสมุดให้มีชีวิต ด้วยหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่สำรวจมาแล้วว่าเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บริการ แวดล้อมด้วยบรรยากาศที่สร้างสรรค์ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างผ่อนคลาย และกระตือรือร้นในการเรียนรู้โดยไม่มีความกดดันพื้นที่กว้างขวางกว่า 4,200 ตารางเมตร มีการจัดสรรพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและเป็นสัดส่วน ประกอบไปด้วย ห้องสมุดมีชีวิต (Reading Park & Mediatheque) ด้วยพื้นที่กว่า 1,500 ตารางเมตร ซึ่งสามารถรองรับผู้อ่านได้มากกว่า 2,000 คนต่อวัน ให้บริการค้นคว้าข้อมูล ฝึกอบรม แลกเปลี่ยนความรู้ และยืมหนังสือและสื่อต่างๆ พร้อมด้วยหนังสือและสื่อมัลติมีเดียต่างๆ ส่วนเด็กเล็กก็จะมี ห้องเด็ก (Children Room) ที่เป็นเหมือนสวรรค์ของนักอ่านรุ่นเยาว์ ที่เด็กๆ จะได้เรียนรู้โดยไม่รบกวนใคร มีบรรยากาศเหมาะสมกับวัย เช่น บ้านต้นไม้ มีสระน้ำความรู้ และมีมุมบันไดรักการอ่านที่เป็นรังผึ้งให้เด็กๆ สนุกไปกับการปีนอ่าน นอนอ่าน หรือนั่งอ่านได้ตามใจชอบ, ถัดไปจะมี ห้องเงียบ (Quiet Room) มุมสงบสำหรับคนที่ต้องการสมาธิในการอ่านหนังสือหรือค้นคว้าข้อมูล, มีกำแพงความรู้ (Book Wall) ที่ซึ่งจะอัดแน่นไปด้วยหนังสือนานาชนิด และมีเพียงแห่งเดียวในโลก พร้อมชั้นบันไดรักการอ่านวัยทีนที่นั่งอ่านหนังสือแบบง่ายๆ สบายๆ ตามสไตล์ตัวเอง, มุมกาแฟ (Teen Cafe) สำหรับนั่งเพื่อความผ่อนคลาย มีเครื่องดื่มไว้บริการ พร้อมสัมผัสวิวสวยๆ ในกรุงเทพฯ

ห้องสำหรับคนรักดนตรี ห้องสมุดดนตรี (Music Library) ซึ่งมีพื้นที่กว่า 150 ตารางเมตร ผู้ใช้บริการสามารถเลือกค้นคว้า ฟัง ร้อง เล่น เต้นรำได้ตามใจ ด้วยพื้นที่และอุปกรณ์ดนตรีหลากหลาย พร้อมหนังสือกว่า 500 เล่ม และข้อมูลดนตรีผ่านระบบการสื่อสารอินเทอร์เน็ต, ห้องสมุดไอที (IT Library) บรรจุนั่งหนังสือเฉพาะทางไอทีกว่า 2,000 เล่ม พร้อมอุปกรณ์ไอทีไว้คอยบริการในการค้นหาข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์, อินเทอร์เน็ต, อินทราเน็ต, ซอฟต์แวร์ โปรแกรมฝึกหัดต่างๆ เป็นต้น, มีห้องสื่อเสมือนจริง (Virtual Reality) ไว้ให้เยาวชนได้เรียนรู้หลากหลายเรื่องราวในมิติใหม่ ทั้งวิถีไทยและสากลผ่านสื่อมัลติมีเดีย โดยเป็นการผสมผสานระหว่างคอมพิวเตอร์กราฟฟิกสามมิติ และเกมเข้าด้วยกัน พร้อมกันนั้นยังมีเกมสื่อภาพเสมือนจริงที่พัฒนาโดยฝีมือคนไทยอีกด้วย, ห้องฉายภาพยนตร์ (Mini Theatre) พื้นที่กว่า 168 ตารางเมตร สามารถรองรับผู้ชมได้ 100 คนต่อรอบ โดยมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ระบบแสง เสียง ภาพ ให้ผู้บริการได้เรียนรู้โลกภาพยนตร์ในมุมมองต่างๆ, ลานสานฝัน (Open Square) เวทีเปิดกว้างทุกความคิดสร้างสรรค์

การแสดง คนตรี เสวนาจากเยาวชนและมืออาชีพ มีพื้นที่กว่า 200 ตารางเมตร สามารถปรับรูปแบบการใช้งานได้หลากหลาย พร้อมด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ตามมาตรฐาน โรงละครขนาดเล็ก, ศูนย์ฝึกอบรมไอที (IT Workshop) เป็นส่วนที่ใช้อบรมหลักสูตรไอทีกับผู้ที่สนใจตั้งแต่ความรู้พื้นฐานไปจนถึงระดับสูง รองรับผู้เข้าร่วมฝึกอบรมได้ครั้งละ 300 คน, ศูนย์การเรียนรู้อเนกประสงค์ (Learning Auditorium) สามารถปรับรูปแบบการใช้งานได้หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าถึงในศาสตร์ต่างๆ และร้านที่เคทีนซ้อป (TK Teen Shop) จัดจำหน่ายของที่ระลึกจากอุทยานการเรียนรู้

กลวิธีการสื่อสาร

เนื่องจากผู้ใช้บริการของอุทยานการเรียนรู้นั้นมีทุกเพศทุกวัย เทคนิคการสื่อสารจึงแตกต่างกันไปตามวัยของผู้ใช้บริการ โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ใช้บริการจะเข้าไปใช้บริการในส่วนของห้องสมุด เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ จึงจะไม่มีการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ใช้บริการมากนัก จะมีแค่เพียงการสอบถามเล็กๆน้อยๆ เท่านั้น การสื่อสารหลักส่วนใหญ่จึงแทรกไปกับการจัดกิจกรรม การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประชาสัมพันธ์

ในส่วนของ การสื่อสารในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละกิจกรรมนั้นก็จะได้ รับความสนใจจากผู้ใช้บริการแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้จะเน้นกิจกรรมที่ตรงต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่พบว่า เยาวชนหรือวัยรุ่นจะพยายามเรียนรู้ด้วยตัวเองก่อน จะมีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อมีความเป็นเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ต้องมีความเข้าใจพื้นฐานของวัยรุ่น มีความเป็นกันเอง เข้าใจศัพท์ที่ใช้ในการพูด และจะเป็นการสื่อสารที่สั้นๆ กะทัดรัด ได้ใจความ และสื่อสารผ่านกิจกรรมที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนั้น หรือเป็นสิ่งที่วัยรุ่นสนใจ เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา หรือคนตรี

ส่วนรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่เป็นเด็กเล็ก จะเน้นศึกษาความสนใจของเด็กก่อน แล้วจึงพยายามสื่อสารกับเด็กผ่านสื่อเหล่านั้น ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะชอบหนังสือ รูปภาพ การ์ตูน การสื่อสารเพื่อสอดแทรกความรู้ต่างๆ ผ่านไปยังหนังสือ โดยให้เกิดเรื่องราว มีการจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพ ให้เกิดความสนุกสนาน จะทำให้เด็กเกิดความสนใจ และติดตามเรื่องราวที่น่าเสนอได้เป็นอย่างดี กิจกรรมที่เด็กให้ความสนใจ เช่น การวาดภาพ ระบายสี ปั้นดินน้ำมัน เล่านิทาน เป็นต้น

ในกลุ่มของประชาชนทั่วไป จะเน้นการให้บริการแบบอ่อนน้อม พุดจาสุภาพ อิมแยมแจ่มใส ดูแลเอาใจใส่ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ซึ่งโดยส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่ หรือกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครอง จะเป็นการสื่อสารผ่านทางกิจกรรมต่างๆ การสัมมนา การฝึกอบรม และการเสวนา

โดยรวมนั้นเห็นได้ว่าจะเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ ทั้งการพูดคุยและการแสดงออกต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับประมะ (2546) ที่กล่าวว่า การสื่อสารสามารถถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาได้ ทั้งการใช้การสื่อสารในการสอนให้รู้หนังสือ และการใช้การสื่อสารในการศึกษาทั่วไป

การดำเนินกิจกรรม

การจัดกิจกรรมในแต่ละเดือนนั้นถูกกำหนดจากการประชุมของคณะกรรมการอุทยานการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากบริบทของสังคมในช่วงนั้น และเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ที่มีในเดือนนั้น ซึ่งจะมีการจัดสลับสับเปลี่ยนกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสัปดาห์เพื่อให้ครอบคลุมถึงกลุ่มผู้ใช้บริการทุกวัย กิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนจึงถือว่ามีความเหมาะสมและค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชนมากกว่าวัยผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมต่างๆ ได้รับความสนใจมากจากเยาวชนทั้งการใช้บริการห้องสมุด และการจัดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะแบ่งออกเป็นหลายส่วนตามความสนใจ จะมีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมมาก โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา คนตรี ทั้งการจัดกิจกรรมในและนอกสถานที่

กิจกรรมที่จัดขึ้นมีความหลากหลายและครอบคลุมผู้ใช้บริการ ซึ่งมีทั้งกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เช่น อาสาสมัครนักอ่าน กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต เช่น เรียนรู้ภัยยุคไซเทคและวิธีป้องกันแก้ไข กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น ละครเวทีจากชมรมศิลปะการแสดงต่างๆ, การแสดงดนตรี และกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ICT เช่น การฝึกใช้อินเตอร์เน็ตขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีหลักสูตรการฝึกอบรมพิเศษในส่วนของ ICT Training ทุกเดือน เช่น การอบรมการใช้โปรแกรมต่างๆ เป็นต้น

ปัจจัยที่สนับสนุน

ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินการของอุทยานการเรียนรู้ คือได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากภาครัฐ โดยการออกแบบโครงสร้างและระบบบริหารสำนักงานให้มีขนาดเล็กลดระดับชั้นการปฏิบัติ แบ่งส่วนงานภายในบนพื้นฐานของลักษณะงานแบบโครงการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ยืดหยุ่น มีการประสานงานกับพื้นที่ทางสังคม เช่น ในเมืองกับชนบท และพื้นที่ภาควิชาการ เพื่อให้เข้ามาร่วมกันจัดสร้างแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน และยังมีเครือข่ายจากภาคเอกชนที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนไทย เช่น นักวิชาการ นักวิจัย และองค์กรต่างๆ เป็นต้น

สถานที่จัดตั้งที่ตั้งอยู่บนห้างสรรพสินค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร ภายในประกอบด้วย การตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมที่ทันสมัย มีการแบ่งโซนของหนังสือและกิจกรรมออกตามกลุ่ม ผู้ใช้บริการและความสนใจ มีสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย

มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจทุกอาทิตย์ ตามเทศกาลและความสนใจของคนในสังคม ในช่วงนั้นๆ ครอบคลุมกลุ่มผู้ใช้บริการทุกเพศทุกวัย มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน

ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในลักษณะศูนย์รวมสื่อและข้อมูลที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ และเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สาธารณะรวมทั้งการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล

มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ มีการจัดทำจุลสารใน ทุกเดือน รวมทั้งมีตารางกิจกรรมประจำเดือน เพื่อให้ผู้สนใจทราบถึงกำหนดการและรายละเอียด ของการจัดกิจกรรม ซึ่งทั้งนี้หากผู้ที่ต้องการใช้บริการไม่สะดวกในการมายังอุทยานการเรียนรู้ก็สามารถหาข้อมูลต่างๆ ได้จากทางเว็บไซต์

**ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 2 : ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการศึกษา
คืออะไร**

ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากปัจจุบันอุทยานการเรียนรู้เป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจจากประชาชนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการใช้พื้นที่ทั้งส่วนของห้องสมุด และพื้นที่ในส่วนที่ใช้จัดกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้ทรัพยากรที่รองรับเกิดความขาดแคลนอีก ทั้งหนังสือ สื่อต่างๆ และกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

ในส่วนของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้น ในบางส่วนยังขาดประสบการณ์ทำให้มีปัญหาในการประสานงาน การขาดประสบการณ์และขาดความเชี่ยวชาญทำให้เกิดปัญหาในส่วน
ของรายละเอียดในการจัดกิจกรรมบางกิจกรรม

การประชาสัมพันธ์ที่ถึงแม้ว่าจะมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย แต่ยังคงขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้ประชาชนบางส่วนไม่สามารถรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับอุทยานการเรียนรู้ และยังมีการประชาสัมพันธ์อยู่ในวงที่จำกัด ซึ่งส่วนมากจะเป็นส่วนของกรุงเทพมหานคร

อุทยานการเรียนรู้ในปัจจุบันมีเพียง 2 แห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดยะลา จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการใช้บริการ เนื่องจากในต่างจังหวัดยังมีความต้องการห้องสมุดที่ทันสมัย และกิจกรรมต่างๆ ทำให้เด็กและเยาวชน รวมถึงประชาชนที่อยู่ห่างไกลขาดโอกาสในการใช้บริการ รวมทั้งส่งผลให้การส่งเสริมความรู้แก่เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาไปได้อย่างไม่เต็มที่

**ปัญหานำการวิจัยข้อที่ 3 : การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่ออุทยาน
การเรียนรู้เป็นอย่างไร**

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของ
เยาวชนที่มีต่ออุทยานการเรียนรู้ โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจจากเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13-25 ปี
ซึ่งเป็นสมาชิกในอุทยานการเรียนรู้ จำนวน 400 คน พบว่ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากการสำรวจ พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีการใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรม
2. ช่วยทำให้เกิดความสนใจในการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องต่างๆมากขึ้น
3. นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน
4. ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ
5. นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่งอ้างอิง
6. ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น
7. มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น
8. ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น
9. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
10. ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น
11. ฝึกให้ตนเองมีนิสัยรักการอ่าน และกล้าแสดงออกมากขึ้น
12. สร้างความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
13. ได้รับความระทึกใจที่สอดแทรกในกิจกรรม

โดยภาพรวมพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง และเยาวชนได้รับประโยชน์จากการใช้อุทยานการเรียนรู้โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของเยาวชนที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ มีดังต่อไปนี้

1. ได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
2. มีความรู้รอบตัวเพิ่มขึ้น และมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสนใจมากขึ้น
3. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบการเรียนในห้องเรียนได้
4. ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ

5. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคิดหรือวิเคราะห์

6. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่งอ้างอิง
7. ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น
8. มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น
9. ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น
10. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
11. ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น
12. เกิดความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
13. เป็นที่เผยแพร่ผลงานของผู้ที่สนใจเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด
14. มีบรรยากาศดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย

โดยภาพรวมพบว่า ความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ในระดับสูง และเยาวชนมีความพึงพอใจในการใช้อุทยานการเรียนรู้โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การประชุมคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์กรมหาชน) และได้กำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะด้านที่อยู่ภายใต้สำนักงานซึ่งอุทยานการเรียนรู้ก็เป็นหนึ่งในหน่วยงานเฉพาะด้านนั้น

วิกฤตการณ์ด้านการแสวงหาความรู้ของเด็กไทย เห็นได้ชัดจากผลสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร จากการสำรวจของของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน 2547 ที่ผ่านมาพบว่าประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่มีจำนวนทั้งสิ้น 57.8 ล้านคน เป็นผู้ที่อ่านหนังสือ 35.4 ล้านคน หรือคิดเป็น 61.2% และเป็นที่ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน หรือคิดเป็น 38.8%

โดยผู้ที่ไม่อ่านหนังสือส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ชอบฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์มากกว่า ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ, ไม่ชอบอ่านหนังสือและไม่สนใจหนังสือ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งกระตุ้นให้เกิดกลไก ส่งเสริมการสร้างความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งรัฐบาลเชื่อว่าอุทยานการเรียนรู้จะเป็นทางออกสำหรับการศึกษาค้นคว้าของเด็กในรูปแบบใหม่ที่มีมาตรฐานระดับโลก ซึ่งสอดคล้องกับ Ruth Tooze (1957) ที่กล่าวว่า

การอ่านคือ แหล่งทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิตอยู่และการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

การอ่านคือ การก่อให้เกิดความจรรโลงใจ และจิตใจที่ดี

การอ่าน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในด้านศิลปะเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ซึ่งมี 4 ประการคือ การฟัง การพูด การเขียน และการอ่าน

การอ่าน เป็นการช่วยส่งเสริมตัวเองให้สัมพันธ์กับเด็ก การอ่านหนังสือต้องเป็นการปรับปรุง ช่วยให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหนังสือที่ได้พบเห็น

การอ่าน เป็นการส่งเสริมอารมณ์ของแต่ละคนให้สัมพันธ์กับโลก เป็นการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ที่วัยรุ่นต้องการ ที่ทำการสำรวจความเห็นของวัยรุ่นย่านสยามสแควร์ และเซนเตอร์ พอยต์ จำนวน 1,305 คน เมื่อเดือนธันวาคม 2546 พบว่า แหล่งการเรียนรู้ที่วัยรุ่นต้องการจะต้องเป็นมากกว่าห้องสมุด โดยต้องเป็นแหล่งรวมของกิจกรรมต่างๆ เช่น คนตรี, กีฬา, ภาพยนตร์, ร้านขายหนังสือ, พื้นที่ออกกำลังกาย ฯลฯ นอกจากนี้ยังต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีบรรยากาศสบาย สามารถคลายเครียดได้

เมื่อประมวลความต้องการของเด็กและเยาวชนเข้าด้วยกันแล้ว อุทยานการเรียนรู้จึงมีรูปแบบเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต ทันสมัย และเป็นห้องสมุดที่มีมากกว่าหนังสือ กล่าวคือจะมีสื่อประเภทอื่นๆ ในรูปแบบของมัลติมีเดีย, ซีดี, ดีวีดี, เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ตออนไลน์ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ซึ่งสอดคล้องกับ Rogers (1973) ที่กล่าวว่าบุคคลส่วนมากจะได้รับความรู้ผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้า และจัดเป็นระบบโครงสร้างของความรู้ที่ประสานระหว่างความจำกับสภาพทางจิตวิทยา เพราะเด็กและเยาวชนจะให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ผ่านสื่อที่ทันสมัยต่างๆ มากกว่าการอ่านหนังสือ

การที่อุทยานการเรียนรู้มีหนังสือไว้ให้บริการหลายประเภท ทั้งตำราเรียน หนังสือที่ให้ความรู้ นิทาน ยังมีวรรณกรรมต่างๆ ทั้งวรรณกรรมไทย วรรณกรรมที่แปลจากต่างประเทศ และวรรณกรรมต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ สุคนธ์พานิช (2545) ที่พบว่า ไม่ใช่เพียงหนังสือหรือตำราวิชาการเพียงอย่างเดียวที่จะทำให้ประโยชน์ในการทำงานการสอนและก่อให้เกิดนิสัยการอ่านที่ดี แต่วรรณกรรมก็สามารถทำหน้าที่ได้ เพราะนอกจากให้ความรู้ในด้านวิชาการต่างๆ ผู้อ่านก็ควรได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน การฝึกคิด การวิเคราะห์ปัญหา การส่งเสริมจินตนาการ ฯลฯ เพราะในการเติบโตในโลกของความเป็นจริง ผู้อ่านยังต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดฝันอีกมากมาย ดังนั้นประสบการณ์ที่ได้จากหนังสือจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านสามารถรับมือหรือแก้ไขกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ดี

นอกจากนี้ ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมที่หลากหลายที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และความคิดสร้างสรรค์ เช่น ห้องดนตรี, ห้องการแสดง, ลานกิจกรรมกลางแจ้งอเนกประสงค์, กีฬาและกิจกรรม, ศูนย์คอมพิวเตอร์, ห้องจัดนิทรรศการ, ห้องฉายภาพยนตร์, ร้านหนังสือ, ร้านขายของที่ระลึก, ร้านอาหาร, ร้านกาแฟ, มุมพักผ่อน เป็นต้น

ในด้านการบริหารงานนั้น เนื่องจากอุทยานการเรียนรู้จะเป็นองค์กรหนึ่งภายใต้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ ที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชน การบริหารงานจึงอยู่ภายใต้คณะกรรมการบริหารที่มีความคิดอิสระและมีความคล่องตัว และยังจะให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด กล่าวคือ การจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นต้องเป็นสิ่งที่

- มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
- ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

- ผู้เรียนสามารถนำเสนอวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
- ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

และมีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญ คือการสำรวจความต้องการ อุทยานการเรียนรู้ได้ทำการศึกษาและกำหนดความต้องการของเยาวชนโดยการศึกษาความต้องการในด้านต่างๆ โดยได้ผลการศึกษาคือ ผู้ที่ไม่อ่านหนังสือส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ชอบฟังวิทยุ หรือดูโทรทัศน์มากกว่า ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ ไม่ชอบอ่านหนังสือ และไม่สนใจหนังสือ เมื่อทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของเยาวชนแล้วจึงทำให้สามารถเตรียมการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความสนใจให้เยาวชนเกิดแรงกระตุ้นในการอ่านหนังสือมากขึ้น

การที่จะสร้างอุทยานการเรียนรู้ให้มีความสวยงามทั้งทางสถาปัตยกรรม และมีความน่าสนใจในการเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้นั้น จำเป็นต้องมีการไปศึกษาห้องสมุดมีชีวิตจากประเทศต่างๆ เช่น ประเทศฝรั่งเศส (The Georges Pompidou Centre) ประเทศอังกฤษ (Idea Store) ประเทศญี่ปุ่น (Sendai Mediatheque) ประเทศสิงคโปร์ (Library@Orchard) เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการสร้างอุทยานการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนที่สอง คือ การเตรียมการ โดยมีการศึกษาและสำรวจห้องสมุดมีชีวิตจากต่างประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชนได้มากที่สุด

ในด้านการจัดกิจกรรมนั้น โดยภาพรวมแล้วกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละเดือนมีความเหมาะสมและค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะได้รับความสนใจจากเด็กและเยาวชนมากกว่าวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์และอาทิตย์ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา คนตรี ทั้งการจัดกิจกรรมในและนอกสถานที่ แต่ก็มีการจัดสลับสับเปลี่ยนกิจกรรมในทุกอาทิตย์ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองจากการใช้ประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุมพล ผ่องนัยเลิศ (2545) ที่พบว่า รูปแบบกิจกรรมเป็นลักษณะหนึ่งของการให้ความรู้ สอดแทรกเนื้อหาสาระผ่านการทำกิจกรรมบันเทิงเป็นรูปแบบสบายๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และทำให้จดจำเนื้อหาได้อย่างแม่นยำ

และยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการรวบรวมแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ และเสนอแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ
2. ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกันใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
3. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้สอนทำหน้าที่เตรียมการจัดการ จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรมและประเมินผล

ในด้านกลวิธีในการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ในแต่ละท่านก็มีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไปตามวัยของผู้ใช้บริการ ทั้งมีความสุภาพในการบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส การเป็นกันเอง เข้าใจความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อการพัฒนา โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นสื่อบุคคลในการสื่อสาร จึงกระทำได้ในรูปของการสนทนากับผู้รับสารเพียงคนเดียว หรือในรูปของการประชุมกลุ่ม การใช้สื่อบุคคลในการสื่อสารก่อให้เกิดผลดี 3 ประการ คือ

1. สามารถนำข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ไปสู่ประชาชนได้โดยตรง และเนื่องจากบุคคลในชุมชนมีการติดต่อสื่อสารสนทนากันเป็นประจำ มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกัน บุคคลผู้ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารจึงได้รับความไว้วางใจ และสามารถชักจูงใจประชาชนโดยใช้วิธีการพูดคุยแบบกันเอง
2. การใช้สื่อบุคคลทำให้การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปในลักษณะที่ยืดหยุ่น ปรับให้เข้ากับผู้รับสารเป็นราย ๆ ไปได้ และยังทำให้ได้รับทราบความรู้สึกนึกคิดของประชาชนได้ทันที
3. เมื่อมีการตัดสินใจตามคำแนะนำของผู้เผยแพร่แล้ว ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนได้รับรางวัลทันทีเป็นส่วนตัว จากการที่ผู้เผยแพร่เห็นชอบด้วยกับการตัดสินใจของตน

ปัจจัยที่สนับสนุนในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ นั่นคือได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากภาครัฐ และเครือข่ายจากภาคเอกชนที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนไทย สถานที่จัดตั้งที่ตั้งอยู่บนห้างสรรพสินค้าใจกลางกรุงเทพมหานคร ภายในประกอบด้วยอาคารตกแต่งด้วยสถาปัตยกรรมที่ทันสมัย มีการแบ่งโซนของหนังสือและกิจกรรมออกตามกลุ่มผู้ใช้บริการและความสนใจ มีสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย และกิจกรรมต่างๆที่น่าสนใจทุกอาชีพ รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ ซึ่งหากผู้ที่ต้องการใช้บริการไม่สะดวกในการมายังอุทยานการเรียนรู้ก็

สามารถหาข้อมูลต่างๆ ได้จากทางเว็บไซต์ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2543) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ในส่วนของปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ผู้สอนช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
2. กำเนิดถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายต่อเนื่อง
3. สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และความสุขในการเรียน
4. แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิชิตปัญหาาร่วมกัน
6. ผู้เรียนมีความศรัทธาต่อผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง
8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ นั้น พบปัญหาในส่วนของเนื้อหาที่ให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ เนื่องจากเด็กและเยาวชนรวมถึงประชาชนให้ความสนใจในการเข้าใช้บริการอุทยานการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการสำรวจพบว่า มีผู้ใช้บริการในแต่ละเดือนเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มจะมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองจะนำเด็กๆ เข้ามาใช้บริการในอุทยานการเรียนรู้ทั้งการอ่านหนังสือ หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ และเยาวชนก็มีเวลาว่างในการเข้ามาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งมีเวลาในการร่วมกิจกรรมที่ตนเองสนใจมากขึ้นกว่าในช่วงเปิดภาคเรียน ทำ

ให้เนื้อที่ในห้องสมุด และเนื้อที่ที่ใช้จัดกิจกรรม เกิดความคับแคบ และยังส่งผลให้ทรัพยากรสารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขาดแคลน

ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและรายละเอียดในกิจกรรมบางกิจกรรมยังขาดความสมบูรณ์ ครบถ้วน และยังไม่สามารถเชื่อมโยงกิจกรรมให้เข้ากับการอ่านได้มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ Harris (1993) ซึ่งวิเคราะห์เรื่องบทบาทของแต่ละบุคคล โดยกล่าวว่า ผู้ประสานงานจะทำหน้าที่ติดต่อกับประสานงานกับบุคคลต่างๆ ภายในกลุ่ม โดยจะเป็นผู้รับฟังความคิดเห็น ผลงานจากสมาชิกในกลุ่ม และนำไปแจกจ่าย หรือมอบหมายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นได้ทำต่อ ดังนั้นผู้ประสานงานจึงเป็นผู้ที่รู้ข้อมูลต่างๆ ภายในกลุ่มเป็นอย่างดี และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ภายในกลุ่มได้ ผู้ประสานงานจึงเป็นที่คาดหวังว่าจะต้องเป็นบุคคลที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเจ้าหน้าที่ของอุทยานการเรียนรู้ขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ จึงส่งผลให้การประสานงานเป็นไปอย่างยากลำบาก และเกิดผลกระทบต่อการจัดกิจกรรม

รวมถึงด้านการประชาสัมพันธ์ที่แม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์โดยการใช้สื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน แต่ยังพบปัญหาด้านการขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ และการประชาสัมพันธ์ยังมีอยู่ในวงที่จำกัด เนื่องจากยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่รู้จักอุทยานการเรียนรู้ และไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ขององค์กรนี้ จึงทำให้การรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และการจัดกิจกรรมของอุทยานการเรียนรู้นั้นเป็นไปไม่ได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ นภภรณ์ อัจฉริยะกุล และ รุ่งนภา พิตรปรีชา (2539) ที่กล่าวว่าการส่งสารที่จะเกิดประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายนั้น พบว่าความถี่ในการส่งสารมีผลต่อพฤติกรรมการยอมรับสารของผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากพบว่าถ้าผู้ส่งสารสามารถส่งสารได้ในจำนวนที่บ่อยครั้งเท่าใด ก็ย่อมจะเป็นการย้ำในสาระของสารให้กับผู้รับสารมากเท่านั้น ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถจดจำข้อมูลของสารอันอาจนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของผู้รับสารได้

ในส่วนของผลการสำรวจการใช้ประโยชน์ของเยาวชนที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า การใช้ประโยชน์ที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง และเยาวชนได้รับประโยชน์จากการใช้อุทยานการเรียนรู้โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สอดคล้องกับ McCombs and Brecker (1979) ซึ่งกล่าวว่าบุคคลใช้สื่อเพื่อตอบสนองความต้องการ

- เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (surveillance) โดยการติดตามและสังเกตความเคลื่อนไหวต่างๆ จากสื่อ เพื่อให้รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้ ได้แก่ เป็นแหล่งในการศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำกิจกรรม, ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ, ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น, มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น, ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น

- เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (decision) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันโดยการเปิดรับสื่อ ทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบๆ ตัวได้ ได้แก่ ช่วยทำให้เกิดความสนใจในการศึกษาหาข้อมูลในเรื่องต่างๆ มากขึ้น, นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน

- เพื่อต้องการข้อมูลในการพูดคุยหรือสนทนา (discussions) การเปิดรับสื่อทำให้บุคคลมีข้อมูลในการนำไปใช้พูดคุย หรือสนทนากับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น

- เพื่อต้องการมีส่วนร่วม (participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ฝึกให้ตนเองมีนิสัยรักการอ่าน และกล้าแสดงออกมากขึ้น, สร้างความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน

- เพื่อต้องการข่าวสารมาเสริมความคิดเห็น หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (reinforcement) ได้แก่ นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่งอ้างอิง

- เพื่อความบันเทิง (entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน รวมทั้งการพักผ่อนคลายอารมณ์ ได้แก่ เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์, ได้รับสาระความบันเทิงที่สอดแทรกในกิจกรรม

เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ขึ้นก็เพื่อที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่แน่นอนว่าเยาวชนและผู้ให้บริการจะได้รับประโยชน์จากการใช้บริการและเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ หรือแม้แต่การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกวิชาชีพ ทำให้เกิดความรู้ และทักษะต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการสื่อสาร ในส่วนผลของการสื่อสารที่กล่าวว่า การสื่อสารอาจส่งผลต่อตัวบุคคล หรือส่งผลต่อกลุ่ม องค์กร สังคม ประเทศชาติ หรือต่อคนทั้งโลก และยังสอดคล้องกับการสื่อสารกับการศึกษา ซึ่งถือว่าจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ก็คือการ

พยายามสร้างความเข้าใจ ทักษะ ความรู้ และความคิดต่างๆ ความสำเร็จของการเรียนการสอน พิจารณาได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในที่นี้คือ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

ในส่วนของผลสำรวจความพึงพอใจของเยาวชนที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า ความพึงพอใจที่ได้รับจากอุทยานการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง และเยาวชนมีความพึงพอใจในการใช้อุทยานการเรียนรู้โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจสอดคล้องกับ Blumber and Others (1972) ที่จำแนกความพึงพอใจออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- ความเพิกเฉล (Diversion) ซึ่งจะปรากฏในรูปของการใช้สื่อเพื่อหลบหนีปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำและเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ ได้แก่ เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์, มีบรรยากาศดี และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย

- มนุษยสัมพันธ์ (Personal Relations) การใช้สื่อเพื่อให้มีเรื่องราวไปพูดคุยกับผู้อื่นหรือเพื่อให้มีโอกาสได้ใช้เวลาอยู่ร่วมกับคนในครอบครัว ได้แก่ ได้พบปะ พูดคุย รวมถึงรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นมากขึ้น, เกิดความสามัคคีในกลุ่มที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน, เป็นที่เผยแพร่ผลงานของผู้ที่สนใจเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองความคิด

- เอกลักษณ์ของบุคคล (Personal Identity) การอ้างอิงบุคคล การค้นหาความจริง และเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อของตน ได้แก่ มีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสนใจมากขึ้น, สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประกอบการเรียนในห้องเรียนได้, ได้รับความรู้ในหลากหลายด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคม ศิลปะ, สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคิดหรือวิเคราะห์, สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแหล่งอ้างอิง, มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น, ช่วยให้ตนเองเป็นคนทันสมัยขึ้น

- ติดตามข่าวสาร (Surveillance) เป็นการติดตามรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ในสังคม และโลกภายนอก ได้แก่ ได้รับความรู้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล, มีความรู้รอบตัวเพิ่มขึ้น, ทำให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น

และยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ ในส่วนของหลักแห่งการเรียนรู้ที่กล่าวว่า หากสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนได้ ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจกับสิ่งที่ได้รับผลนั้น ซึ่งจะทำให้สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี และมีความต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น และยังสอดคล้องกับกฎแห่งการเรียนรู้ของ Thorndike ในส่วนของกฎแห่งผล (Law of Effect) ซึ่งได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองซึ่งจะนำความพึงพอใจมาให้ กฎนี้ได้สังเกตเห็นถึงผลแห่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการเรียน ดังเช่น ความพึงพอใจของผู้เรียนในผลผลิตที่ตนสร้างขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความใส่ใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ต่อไป และสิ่งที่จะช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็คือ การเสริมแรงทั้งทางบวก (ส่งเสริมให้การตอบสนองนี้ดำเนินต่อไป) และการเสริมแรงทางลบ (ระงับหรือลดการตอบสนองที่ไม่พึงประสงค์)

ข้อเสนอแนะ

1. การสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งที่เพิ่มพูนความรู้ ยกระดับคุณภาพชีวิต และสามารถนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และประเทศ การสื่อสารที่ใช้เพื่อการศึกษา นั้นจึงมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ หากมีการสื่อสารที่ดีแล้ว ผลของการสื่อสารก็จะดีตามไปด้วย

2. ปัจจุบันการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนไทยส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนมาเป็นระบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว อุทยานการเรียนรู้จึงเป็นแบบอย่างหนึ่งของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด

3. ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนให้ความสนใจที่จะศึกษา หากความรู้ผ่านสื่อต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกและรวดเร็ว การใช้สื่อที่ทันสมัย รวมทั้งฝึกฝนให้เด็กมีความรู้และความเข้าใจในการใช้สื่ออย่างถูกต้อง จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนให้ความสนใจในการใช้สื่อเพื่อศึกษามากขึ้นต่อไป

4. จากการวิจัยพบว่าอุทยานการเรียนรู้เป็นห้องสมุดที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งเด็ก เยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง เนื่องจากมีการตกแต่งที่ทันสมัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ กิจกรรม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การเข้าใช้บริการในอุทยานการเรียนรู้จึงได้รับประโยชน์อย่างน้อยที่สุดคือ ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมถึงสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว หากมีการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ก็จะสามารถส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทยได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของอุทยานการเรียนรู้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนไทย ซึ่งในขณะที่ผู้วิจัยได้เริ่มศึกษานั้น อุทยานการเรียนรู้มีเพียงแห่งเดียวคือ กรุงเทพมหานคร จึงทำการศึกษาได้เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ในปัจจุบันอุทยานการเรียนรู้ได้มีนโยบายที่จะขยายการจัดตั้งออกไปยังภูมิภาคต่างๆ เช่น อุทยานการเรียนรู้ยะลา หากจะทำการศึกษาให้ครอบคลุมควรจะศึกษาถึงอุทยานการเรียนรู้แห่งอื่นๆ และศึกษาเจาะลึกไปยังกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงอายุ
2. ผลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของอุทยานการเรียนรู้ มีความเห็นว่าควรมีการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ขยายไปยังส่วนภูมิภาค จึงควรมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายยังพื้นที่ต่างๆ เพื่อจะได้มีการผลักดันเป็นนโยบายที่จะสร้างห้องสมุดมีชีวิตเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงกลวิธีการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในอุทยานการเรียนรู้ การทำวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านกลยุทธ์การสื่อสารของวิทยากรพิเศษที่มาให้ความรู้ และผู้เชี่ยวชาญพิเศษในการจัดกิจกรรมต่างๆ
4. ผลการสัมภาษณ์ พบว่าอุทยานการเรียนรู้ยังขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหน่วยงานและการจัดกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์ ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน การรับรู้ ทรรศนคติ รวมไปถึงช่องทางสื่อสารต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้
5. ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงบทบาทขององค์กร กลวิธีการสื่อสาร การดำเนินกิจกรรม ปัจจัยที่สนับสนุน และปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารของอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งพบว่ามีข้อบกพร่องอยู่พอสมควร การวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาถึงประสิทธิภาพ ผลของการปรับปรุง แก้ไขปัญหา ในอุทยานการเรียนรู้ว่ามีพัฒนาไปในด้านใด